

The relevance and importance of the problem of speech disorders and their correction in children with intellectual underdevelopment is determined, above all, a close relationship between the processes of development of speech and cognitive activity of the child. Correction of speech disorders in schoolchildren with intellectual underdevelopment should be closely linked with the development of their cognitive activity, analysis, synthesis, comparison, generalization, abstraction.

Key words: *mental deficiency, correction of speech, distortion of semantic level, cognitive activity, connected speech.*

УДК37.026:37.041:37.04(043.5)

Є. Д. Харькова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МОВЛЕННЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядається проблема мовленнєвої підготовки дітей до шкільного навчання. Розкрито сутність понять «передшкільна освіта», «мовленнєва готовність», схарактеризовано принципи наступності й перспективності в підготовці дітей до школи щодо змістового аспекту мовленнєвої підготовки. Доведено, що мовленнєва підготовка дітей до школи – це особлива підготовка, яка специфікою свого змісту стимулює інтелектуальну, емоційно-вольову, мотиваційну готовність дошкільнят і готовність до школи у сфері спілкування.

Ключові слова: *мовленнєва готовність, наступність і перспективність, передшкільна освіта, неперервна освіта, загальномовленнєва підготовка, усвідомлене мовлення.*

Постановка проблеми. Питання підготовки дітей до школи завжди були актуальними як для батьків, так і для вихователів дошкільних навчальних закладів. Особливої гостроти набула проблема підготовки дітей до школи в наш час, коли навчання дітей у школі починається з шести років, а дошкільна освіта, як вихідна ланка неперервної освіти, стала в Україні обов'язковою для дітей п'ятирічного віку, тобто реально виокремилася ще одна проміжна ланка між дошкільною і шкільною освітою – передшкільна. Школа зацікавлена, щоб діти, які приходять у перший клас, були підготовлені до навчання грамоти, тобто мали добре розвинений фонематичний слух (мовленнєвий слух), добре розвинене розмовне мовлення (діалогічне й монологічне), здійснювали звуковий і складовий аналіз слова, вміли аналізувати речення, виділяти з речень слова, поділяти слова на склади, щоб у них були добре розвинені дрібні м'язи пальців, щоб рука була готова до письма. Діти, які прийдуть до школи з такою підготовкою, легко оволодіють у школі навичками читання й письма.

Аналіз актуальних досліджень. Ретроспективний аналіз програмно-методичного забезпечення та наукового фонду дошкільної і початкової ланок освіти засвідчив, що починаючи з часів Я. Коменського й до наших днів, найактуальнішою була й залишається проблема підготовки дітей до

школи з різним до неї ставленням, так би мовити, хвильовим: то схвальним, то негативним.

Перетворення України в суверенну державу, перехід до громадянського суспільства зумовили докорінне реформування й модернізацію системи освіти, зміну основних парадигм на всіх її ланках. У зв'язку з цим особливої уваги набуває дошкільна освіта як вихідна ланка загальної системи освіти. Провідні принципи сучасної української системи дошкільної освіти задекларовано в низці загальнодержавних нормативних документів, а саме: в Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті», Законі «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовому компоненті дошкільної освіти, Державній цільовій програмі розвитку дошкільної освіти на період до 2017 р., Національній стратегії розбудови освіти в Україні до 2021 року, в яких позиціонується необхідність наукового забезпечення модернізаційних процесів у вітчизняній системі освіти щодо відповідності її сучасним світовим тенденціям. На шляху реалізації визначених завдань щодо розвитку змісту освіти погляд в історію дозволяє уникнути помилок, виявити досягнення, зберегти і примножити її здобутки, усвідомити сучасні досягнення та спроектувати майбутнє.

Означена проблема досить гостро розглядалась у ХХ столітті такими вченими, як Ю. Аркін, Н. Бібік, О. Богініч, М. Вашуленко, Л. Венгер, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Запорожець, Л. Калмикова, В. Котирло, З. Лебедева, О. Савченко, О. Усова та ін. Продовжувалося її дослідження і в ХХІ столітті (А. Богуш, Н. Гавриш, О. Дубогай, С. Замрозович, Л. Калмикова, К. Крутій, Т. Степанова, Н. Шиліна та ін.). Мовленнєва готовність дітей до школи досліджувалась російськими (Л. Айдарова, А. Арушанова, Г. Белякова, Д. Ельконін, Л. Журова, А. Маркова, Л. Пен'євська, Ф. Сохін, С. Струніна, О. Ушакова та ін.) та українськими вченими (А. Богуш, М. Вашуленко, А. Іваненко, Л. Калмикова, Н. Шиліна та ін.).

Це дійсно так, розроблено теоретичні позиції, проведено експериментальні дослідження, а проблема не тільки не була вирішеною, вона залишилася відкритою і набула особливої гостроти сьогодні. Виникає закономірне запитання: чому саме «не спрацювала» наявна традиційна модель наступності дошкільної і початкової ланок освіти? Відповідь на це запитання ми знаходимо у статтях провідних учених Ш. Амонашвілі, Т. Богуславської, Н. Виноградової, Н. Кічук, В. Кудрявцева, О. Леонтьєвата ін., які визначили низку негативних моментів, що гальмують позитивне розв'язання цієї нагальної проблеми сьогодні. Серед них: орієнтація на однобічну адаптацію ДНЗ до мети, завдань і вимог початкової школи; відсутній диференційований підхід до різних систем дошкільної та початкової освіти, що в умовах варіативності навчання є неприпустимим.

Мета статті полягає у з'ясуванні теоретичних аспектів мовленнєвої підготовки дітей до школи.

Виклад основного матеріалу. Ніхто не буде заперечувати, що ще й сьогодні відбувається підміна загального завдання наступності двох перших ланок освіти більш вузькою програмою підготовки дітей до школи; ігноруються закономірності психічного розвитку дитини, вікова сензитивність становлення різних психічних функцій і якісних новоутворень; у дошкільників і молодших школярів відбувається «штучна акселерація», що стимулює недопустиме «дорослішаніє» дошкільної освіти.

Зауважимо, що в масовій практиці наявні різні підходи щодо розуміння здійснення наступності між ДНЗ і початковою школою як вихователями, так і вчителями початкової школи. А саме: для вчителя початкової школи наступність – це, насамперед, наявність у дитини перед вступом до школи певної суми знань, умінь і навичок, учителі не беруть до уваги психологічну готовність. Для вихователів ДНЗ наступність – це, насамперед, піклування про те, щоб до дітей, які прийдуть до школи, не було би претензій і щоб діти почували себе комфортно [1, 113].

Що ж означає термін «неперервний»? За словником, – це «суцільний, безперестанний, який відбувається весь час, не припиняючись, постійний, беззупинний» [1, 116]. Та все ж це тільки термінологічне тлумачення слова. Нас цікавить його педагогічне наповнення. У педагогічних словниках означений термін відсутній. За О. Леонтьєвим, неперервність розглядається як наявність послідовного ланцюжка навчальних завдань упродовж усього освітнього процесу, що забезпечує постійне просування дітей вперед на кожному з послідовних часових відрізків.

На нашу думку, неперервна освіта – це полікомпонентне утворення, ефективність якого залежить від реалізації таких його чинників, як наступність, спадкоємність, перспективність і готовність. У такому розумінні неперервна освіта відкриває можливості для досягнення цілісності й наступності в навчанні й вихованні, перетворення освіти у процес, що триває все життя. Наступність, за словниковими джерелами, – це послідовний процес, що передує наступному, заснований на взаємопов'язаному переході об'єкта безпосередньо від одного стану до іншого.

Наступність між дошкільною та початковою ланками освіти, за Т. Богуславською, це, по-перше: визначення загальних і специфічних цілей освіти на цих ступенях, побудова єдиної змістової лінії, що забезпечить ефективний, поступальний розвиток дитини, її успішний перехід на наступну сходинку освіти; по-друге, це зв'язок і узгодженість кожного компонента методичної системи (мети, завдань, змісту, методів, форм, засобів організації) як у ДНЗ, так і в початковій школі [2, 121].

Перспективність, за словами М. Львова, – це погляд знизу вгору, це обізнаність педагогів дошкільної ланки освіти з програмами і технологіями

навчання й виховання учнів початкової школи, це той показник, який дозволяє визначити адекватні віку орієнтовні показники засвоєння дошкільниками знань, умінь і навичок, рівень розвиненості й вихованості дитини. Спадкоємність тлумачиться у словниках як успадкування чогось, продовження певної діяльності, справи, певних традицій.

Отже, наступність і перспективність розвитку особистості дитини впродовж двох перших періодів дитинства (дошкільної та початкової ланок) передбачає зміну типів сумісної діяльності дитини й дорослого. В. Кудрявцев виокремлює три типи сумісної діяльності дитини та дорослого, які по-різному впливають на психічний розвиток дитини [3].

Сьогодні дуже важливо забезпечити наступність і перспективність передшкільної і початкової ланок на державному законодавчому рівні. Задля цього в системі неперервної освіти слід виокремити проміжну освітню нову ланку, а саме – передшкільну освіту, якщо вона вже, по суті, стає обов'язковою. А вже потім ще раз переглянути ДСПО і БКДО та програмні вимоги, щоб уникнути як переобтяження дітей передшкільного віку непотрібними знаннями, вміннями і навичками, так і повторення в першому класі того, що діти засвоїли в передшкільних класах.

Отже, передшкільна освіта – це проміжна ланка між дошкільною і початковою освітою, яка асоціює спеціальну (засвоєння знань, умінь і навичок) і загальну (готовність дітей до навчання у школі) підготовку з усіма її компонентами (мотиваційний, вольовий, розумовий, комунікативний, мовленнєвий, фізичний), яка відбувається на позитивному, емоційному тлі взаємовідносин педагога і дітей з орієнтацією на особистісно-діяльнісний і комунікативний підходи, які повинні зберегтись і в першому класі.

У реалізації нових навчально-виховних завдань початкова школа покликана стати фундаментом, на якому будується засвоєння системи наукових понять. Вона є першим етапом у розвитку інтелектуальних можливостей, формуванні творчих здібностей, самостійності учнів у навчанні, у спрямуванні їхньої навчальної діяльності. Усе це зумовлює і зміну функцій дошкільних закладів. Нова роль дошкільного закладу визначається як потребою підготовки дітей до навчання за чинними шкільними програмами, так і виявленими можливостями сучасних дітей до більш високого рівня інтелектуальної діяльності порівняно з тим, на який раніше орієнтувались у дошкільних закладах.

Одним із компонентів психологічної готовності дітей до школи є готовність до спілкування, яка передбачає добре розвинене діалогічне і монологічне мовлення дітей, тобто вміння звернутися до дорослого із запитанням, своєчасно й адекватно відповідати на запитання, звернутися до товариша по парті з якимось проханням, узгоджувати власні інтереси з інтересами однолітків тощо. Тобто йдеться про мовленнєво-комунікативну підготовку дітей до школи.

Проблема мовленнєвої підготовки дітей до навчання у школі передбачає формування мовленнєвої компетенції. Мовленнєва компетенція є однією з провідних базових характеристик особистості, що формується у процесі її розвитку. Особлива роль у цьому процесі належить початковій ланці освіти, де виявляються і планомірно розвиваються здібності дитини, формуються вміння, навички та бажання вчитися, створюються умови для розвитку всіх боків особистості, її самовираження. Важливого значення у зв'язку з цим набуває проблема наступності, спадкоємності і перспективності дошкільної та початкової ланок освіти. Означеними позиціями зумовлюється необхідність цілеспрямованої, систематичної роботи щодо загальної і, зокрема, мовленнєвої підготовки дитини до навчання у школі, адже мовленнєвий розвиток особистості є одним із найважливіших показників її цілісності й самодостатності.

Дослідження, практика дошкільних закладів засвідчили, що безпосередньо формуванню навичок мовленнєвої готовності за всіма аспектами приділяється недостатньо уваги, хоча саме дошкільний вік є сензитивним періодом мовленнєвого зростання. Тому завдання мовленнєвої підготовки дітей до шкільного навчання зумовлюється потребою виховувати компетентну особистість, здатну вільно висловлювати свої думки, підтримувати доброзичливі стосунки із соціумом, шанувати традиції української мови.

Учені виокремлюють поняття: мовленнєва підготовка і мовленнєва готовність дітей до навчання у школі.

Л. Калмикова зазначає, що поняття «мовленнєва підготовка» використовується у двох значеннях: 1) загальномовленнєва підготовка – розвиток навичок усного мовлення, навичок використання одиниць мови для мислення, спілкування; 2) спеціальна мовна (мовленнєва) підготовка – пропедевтика вивчення мови, початкове усвідомлення її знакової системи, формування основ спеціальних умінь у галузі читання, письма, аналіз мовних явищ. На шостому році життя проводиться, за автором, спеціальна підготовка, що починається «з повідомлення дітям елементарних знань про мову, формування початкових спеціальних мовленнєвих умінь. По її закінченні діти повинні оволодіти читанням та елементами письма» [9].

Отже, мовленнєва підготовка дітей до школи включає оволодіння практичними мовленнєвими навичками, вдосконалення комунікативних форм і функцій мовленнєвої дійсності, формування її усвідомлення.

Мовленнєва підготовка охоплює весь період перебування дітей у дошкільних навчальних закладах і зумовлюється програмами з розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови. Отже, мовленнєва підготовка – це змістовий аспект навчання рідної мови.

Розробляючи загальну проблему навчання дітей дошкільного віку, О. Усова особливе місце в цьому процесі відводила навчанню мови. Вона зауважувала, що завдання дошкільного закладу полягає в тому, щоб

забезпечити такий рівень мовленнєвого розвитку дітей, спираючись на який учитель зможе успішно розв'язувати поставлені перед ним завдання.

У 80-х роках ХХ ст. за ініціативою Ф. Сохіна було виокремлено розділ «Розвиток мовлення» і введено спеціальні заняття з розвитку мовлення. У 90-х роках ХХ ст. вперше з'явилися тематичні програми з розвитку мовлення для дошкільного закладу.

В авторській тематичній програмі «Мовленнєвий компонент дошкільної освіти» (А. Богуш) вперше навчання мови розглядається як мовленнєва та художньо-мовленнєва діяльність, у ній закладено принципи наступності й перспективності в підготовці дітей до школи щодо змістового аспекту мовленнєвої підготовки.

Під мовленнєвою підготовкою дітей до школи розуміємо наявність навичок усного мовлення, навичок використання одиниць мови для мислення, спілкування; усвідомлення знакової системи мови, спеціальні вміння в галузі читання, письма, уміння аналізувати мовні явища. Мовленнєва готовність дітей до школи включає основні компоненти: певна сума знань про довколишню дійсність, змістовий бік мовлення; рівень розвитку мовленнєвих навичок: достатній словник, правильна звуковимова, граматична правильність мовлення, діалогічне і монологічне мовлення; висока мовленнєва активність дітей; якість мовленнєвих відповідей; оволодіння елементарними оцінно-контрольними діями у сфері мовленнєвої діяльності [3].

А. Маркова, досліджуючи засвоєння мови дітьми дошкільного і шкільного віку, зазначала, що в дошкільників відбувається відокремлення мовлення від безпосереднього практичного досвіду й набуття його нових функцій у діяльності. За Л. Виготським, центральною особливістю дошкільного віку є «виникнення регульовальної, планувальної функції мовлення» [5].

Однією з важливих проблем щодо готовності дітей до навчання у школі є вивчення всіх аспектів їхнього мовленнєвого розвитку, вважає Л. Дейниченко. Автор досліджувала проблему розвитку форм і функцій мови та дійшла висновку, що найбільш сприятливою ситуацією для розвитку й усвідомлення регульовального мовлення є спільна навчальна діяльність дітей під керівництвом дорослого. Індивідуальне виконання навчальних завдань, на погляд автора, не може достатньою мірою стимулювати розвиток регульовальної функції мовлення. Найефективнішим шляхом розвитку означеної функції автор називає сюжетно-рольову гру [6].

М. Вашуленко зазначає, що, формуючи людину в плані духовному, інтелектуальному і моральному, мова «обслуговує потреби суспільства через цілу низку життєво важливих функцій, які практично реалізуються у мовленнєвій діяльності» [4, 12]. Насамперед, це такі функції, як: мисленнєва (мова є інструментом і засобом мислення, формою існування думки);

пізнавальна (засобами мови людина пізнає світ, довколишню дійсність); комунікативна (мова є засобом спілкування); національно-культурологічна (за допомогою мови людина усвідомлює себе представником певного народу – коли ця мова є рідною: або вона прагне пізнати, вивчити, оцінити культурні надбання іншого народу – коли вивчає іншу, іноземну мову). Саме ці функції, за автором, чітко виявляються в навчальному процесі.

Одним із аспектів мовленнєвої готовності до школи є усвідомлення. Ця проблема досліджувалася багатьма вченими (Л. Виготський, Л. Журова, Д. Ельконін, С. Карпова, Ф. Сохін та ін.). Так, Л. Виготський підкреслював, що у функціональному та структурному відношеннях – це особлива, самостійна, хоч і не до кінця, форма мовлення, оскільки воно за психічною природою суб'єктивно не усвідомлюється ще як внутрішнє мовлення і не виокремлюється дитиною від інших форм мовлення. Це мовлення, за даними Л. Виготського, може функціонувати тільки в ситуації, яка спонукає до соціального мовлення. Тому воно є перехідною ланкою від мовлення для інших до мовлення для себе. Як зазначає вчений, розвиток мовлення в дітей зумовлений навчанням, але оволодіння ним є результатом не тільки спеціальної діяльності, спрямованої на вивчення мовлення. Початкове оволодіння справжнім живим мовленням, за висловом автора, здійснюється під час мотивованої діяльності спілкування. Саме за такої умови й досягається усвідомлення мовлення як мовлення [9].

Ф. Сохін одним із завдань мовленнєвої підготовки дітей до школи визначив формування свідомого лінгвістичного ставлення до мови і мовлення. Засвоєння дошкільниками рідної мови передбачає формування практичних мовленнєвих навичок, удосконалення комунікативних форм і функцій мовленнєвої діяльності, а також формування усвідомлення мовленнєвої дійсності, що можна назвати «лінгвістичним розвитком дитини». Учений зазначає, що формування уявлень про слово, засвоєння його семантики, виокремлення мовних засобів виразності й образності мовлення, сприяють засвоєнню дітьми рідної мови в дошкільному закладі і таким чином розв'язують проблему їхньої підготовки до школи в аспекті мовленнєвого розвитку [9].

За Ф. Сохіним, розвивати в дошкільників усвідомлення мовлення необхідно для того, щоб на елементарному рівні розкрити перед ними будову мовлення, його форму, звуковий склад слова, словесний склад речення, а також морфологічну та словотворчу структуру слова. Крім того, наголошує автор, воно сприяє ознайомленню дітей зі смисловою структурою мовлення.

На думку Ф. Сохіна, усвідомлення мовлення під час підготовки до навчання грамоти сприяє довільності мовлення як за змістом висловлювання, так і за вибором мовних засобів, за допомогою яких цей смисловий зміст може бути виражений найкраще [9].

Висновки. Отже, мовленнєва підготовка дітей до школи – це особлива підготовка, яка специфікою свого змісту стимулює інтелектуальну, емоційно-вольову, мотиваційну готовність дошкільнят та готовність до школи у сфері спілкування. Вона передбачає достатню адаптацію дітей до умов шкільного навчання, до нових програмних вимог щодо засвоєння норм і правил мови, мовленнєвих дій, необхідних для опанування мовленнєвих умінь. Мовленнєва підготовка дошкільників забезпечує людині в подальшому необхідну для її життя і розвитку освіченість, компетентність, кваліфікованість у будь-якій сфері життя й галузі діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. М. Передшкільна освіта: реалії сьогодення / А. М. Богуш. – Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Херсон, 2011. – Ч. 1.
2. Богуславська Т. М. Варіативні концепції наступності дошкільної і початкової ланок освіти (у вітчизняній педагогіці ХХІ ст.) / Т. М. Богуславська // Психолого-педагогический поиск : науч-метод, журн. – 2009. – Вип. 1 (9).
3. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти / А. М. Богуш. – Харків : Ранок, 2012.
4. Вашуленко М. С. Формування мовної особистості молодшого школяра в умовах переходу до 4-х річного початкового навчання / М. С. Вашуленко // Початкова школа. – 2000. – № 4.
5. Выготский Л. С. Развитие устной речи / Л. С. Выготский // Собр. соч. в 6-ти т. – Т. 3. – М. : Педагогика, 1983.
6. Дейниченко Л. Б. Развитие форм и функций речи детей 6–7 лет / Л. Б. Дейниченко. – М., 1992.
7. Калмыкова Л. А. Преемственность в формировании грамматического строя речи дошкольников и младших школьников : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Л. А. Калмыкова. – М., 1982.
8. Кудрявцева В. Т. Психологич развития человека / В. Т. Кудрявцева. – Рига : Эксперимент, 1999.
9. Сохина Ф. А. Осознание речи старшими дошкольниками. Подготовка детей к школе в детском саду / Ф. А. Сохин. – М. : Педагогика, 1997.

РЕЗЮМЕ

Харькова Е. Д. Теоретические принципы речевой подготовки детей к школьной учебе.

В статье рассматривается проблема речевой подготовки детей к школьной учебе. Раскрыта сущность понятий «предшкольное образование», «речевая готовность», охарактеризованы принципы перспективности и преемственности в подготовке детей к школе и содержательного аспекта речевой подготовки. Доказано, что речевая подготовка детей к школе – это особенная подготовка, которая спецификой своего содержания стимулирует интеллектуальную, эмоционально-волевую, мотивационную готовность дошкольников и готовность к школе в сфере общения.

Ключевые слова: речевая готовность, преемственность и перспективность, предшкольное образование, непрерывное образование, общеречевая подготовка, осознанная речь.

SUMMARY

Kharkova E. Theoretical principles of speech preparation of children to the school studies.

Preparing children for school has always been important for both parents and preschool teachers. This problem has become especially acute nowadays when children start schooling at the age of six. Consequently pre-school education as a starting point of life-long learning has become mandatory for five-year-old children in Ukraine. It means that there appeared another intermediate stage between pre-school and school education. School is concerned that children who come to the first class were prepared for being taught literacy. It's necessary that they had well-developed phonemic hearing (hearing speech), well developed speaking competences (dialogue and monologue), were able to make both phonic and syllabic analysis of words, were able to analyse sentence structure, divide a sentence into separate words and also divide words into syllables. Small muscles of their fingertips should be well developed and their hands should be ready to write. Children who come to school prepared like that will easily master reading and writing skills.

Both school and pre-school teachers have different approaches to understanding the ways of providing continuity between pre-school and school education. Namely, for elementary school teachers, continuity means that coming to school a child should have some knowledge and skills but they don't take a child's psychological readiness for schooling into account. For pre-school (kindergarten) teachers continuity is primarily a concern that the children who come to school feel comfortable and school teachers don't complain about them.

Nowadays it is very important to ensure continuity between pre-school and school education on the state level. For this purpose this particular time before going to school should be considered as a specific separate stage of life-long learning, as in fact this stage has already become mandatory. After that State Standards of Primary Education, Basic Components of pre-school education, as well as school curricula should be reconsidered and updated in order to avoid both overloading young schoolchildren with useless knowledge and skills, and prevent them from learning again in the first form what they have already learned in pre-school classes.

Speech readiness for school provides sufficient willingness of young learners to adapt to the school conditions, new software, new requirements for mastering the rules and regulations of speech, speech actions required to master language skills. Speech training during preschool learning provides a person with education, competences and qualifications in any sphere of life and any field of activities necessary for their further life and development.

Key words: *speech readiness, continuity and availability, pre-school education, continuous education, general speech training, conscious speech*

УДК 371. 134

О. В. Шкуренко

Уманський державний педагогічний
університет імені П. Г. Тичини

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню проблеми готовності студентів до професійної педагогічної комунікації з точки зору психологічної та педагогічної наук. Особливу увагу приділено терміну «готовність до педагогічної комунікації», розкрито його сутність. Із проведеного аналізу дефініцій «готовність» автор пропонує власне розуміння сутності цього терміну, змісту та компонентів формування готовності студентів факультету початкової освіти до професійно-